

Asia: OM 4/481/2013

Syyttömyysolettamadirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskeva arviomuistio

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntonaan syyttömyysolettamadirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevasta arviomuistiosta kärjäoikeus toteaa seuraavaa.

Artikla 3. osalta on todettu syyttömyysolettaman yleisenä tausta-ajatuksena olevan, että osa epäilyistä jää toteennäyttämättä tai jopa osoittautuu vääriksi, minkä vuoksi on pyrittävä minimoimaan epäilyistä johtuvia haitallisia seuraamuksia.

Arviomuistiossa tältä osin selostetun mukaisesti syyttömyysolettama ja sen taustalla olevat periaatteet ja tavoitteet on sisäänrakennettu syvälle suomalaiseen lainsäädäntöön ja oikeuskulttuuriin. Erillisen säännöksen lisäämistä syyttömyysolettamasta eri lakeihin ei sen vuoksi ja arviolausumassa muutoin esitetyin perustein ole pidettävä aiheellisena.

Tältä osin saattaisi kuitenkin olla aiheellista arvioida oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 4 §:n sisältöä siltä osin kuin lainkohdassa säädetään asian yksilöityä laatua koskeva tieto aina julkiseksi.

Mainitun johdosta rikosasioiden oikeudenkäynneissä kaikkien nähtävillä jo ennen oikeuden istunnon alkamista olevaan ns. juttulistaan merkitään jokaisen jutun osalta paitsi vastaajan nimi, myös syytteessä tarkoitetun teon rikosnimike tai, mikäli syytekohtia on useita, yleensä ankarimmalla rangaistusseuraamuksella uhatun teon rikosnimike.

Sama koskee myös tilanteita, joissa vastaajia samassa yhteydessä käsiteltävässä asiakokonaisuudessa on useita ja eri syytekohtat koskevat eri vastaajia.

Yksittäisen vastaajan kannalta tilanne voi direktiivin tarkoittamassa mielessä muodostua leimaavaksi, jos esimerkiksi juttulistalla vastaajan kohdalla on rikosnimikkeenä seksuaalirikosta tarkoittava nimike ja syyte sittemmin lainvoimaisesti hylätään tai sitten kyseinen rikosnimike ei koske kyseistä vastaajaa lainkaan. Nykyään on hyvin helppo vaikkapa ottaa juttulistasta kuva puhelimen kameralla ja jakaa se samantien sosiaaliseen mediaan. Henkilö voi tällöin leimautua hyvinkin laajalti kyseisenlaiseksi rikolliseksi, vaikka syyte sittemmin olisi hylättykin tai kyseinen rikosnimike ei olisi häntä lainkaan koskenut.

Harkinnanarvoista saattaisikin olla, onko ”asian yksilöity laatu” eli rikosasioissa rikosnimike niin olennainen tieto, että se on tarpeen julkaista aiemmin tai muutoin kuin syytteen esittämisen tai julkiseksi tulon yhteydessä.

Muutoin käräjäoikeudella ei ole lausuttavaa arviomuistiossa esitettyihin perusteluihin kannanottoihin.

Ilmanen Johanna
Varsinais-Suomen käräjäoikeus